

Prehrana i društvene nejednakosti

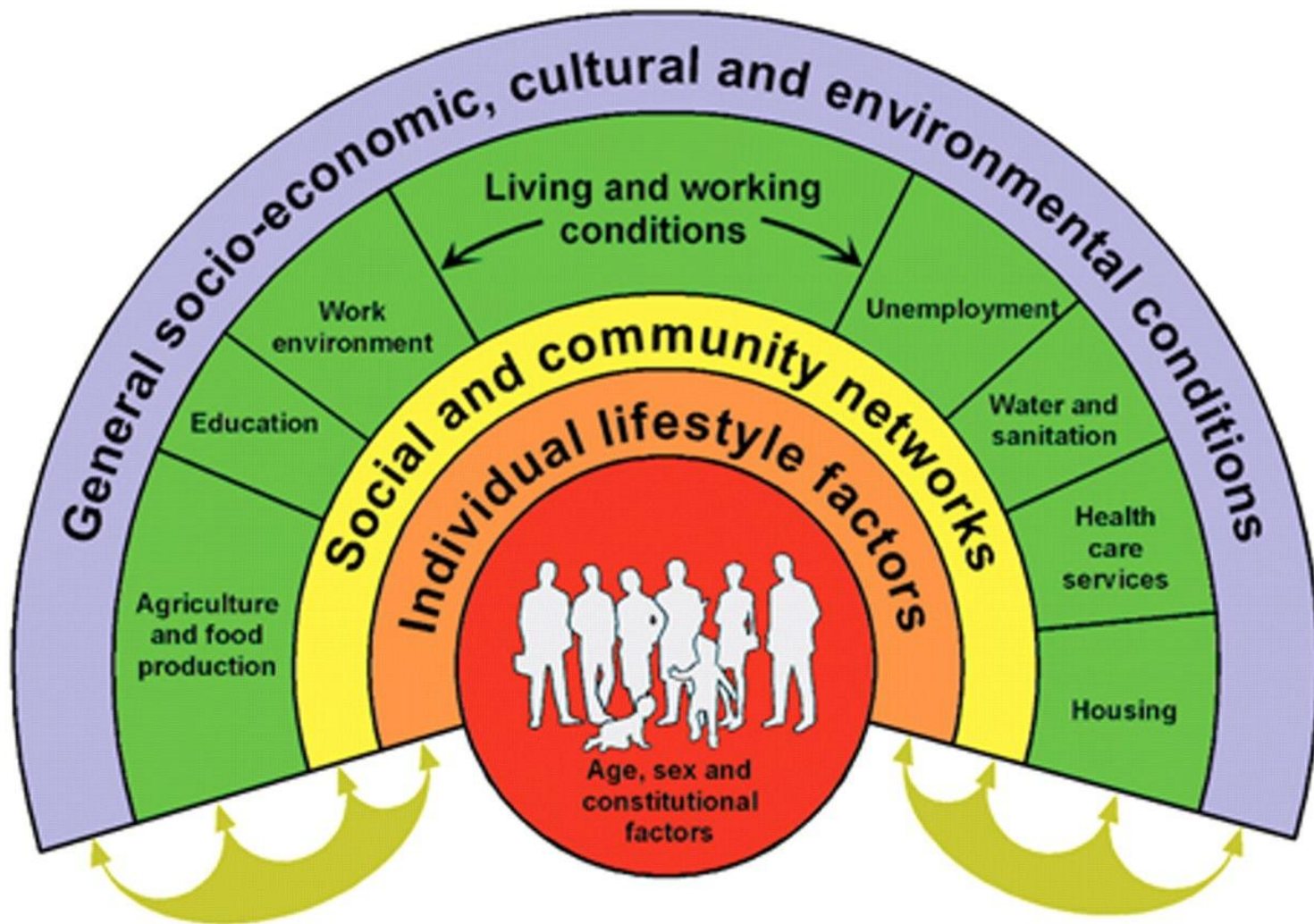
prof. dr. sc. Maja Miškulin

6. travnja, 2018. - Okrugli stol Hrvatske agencije za hranu

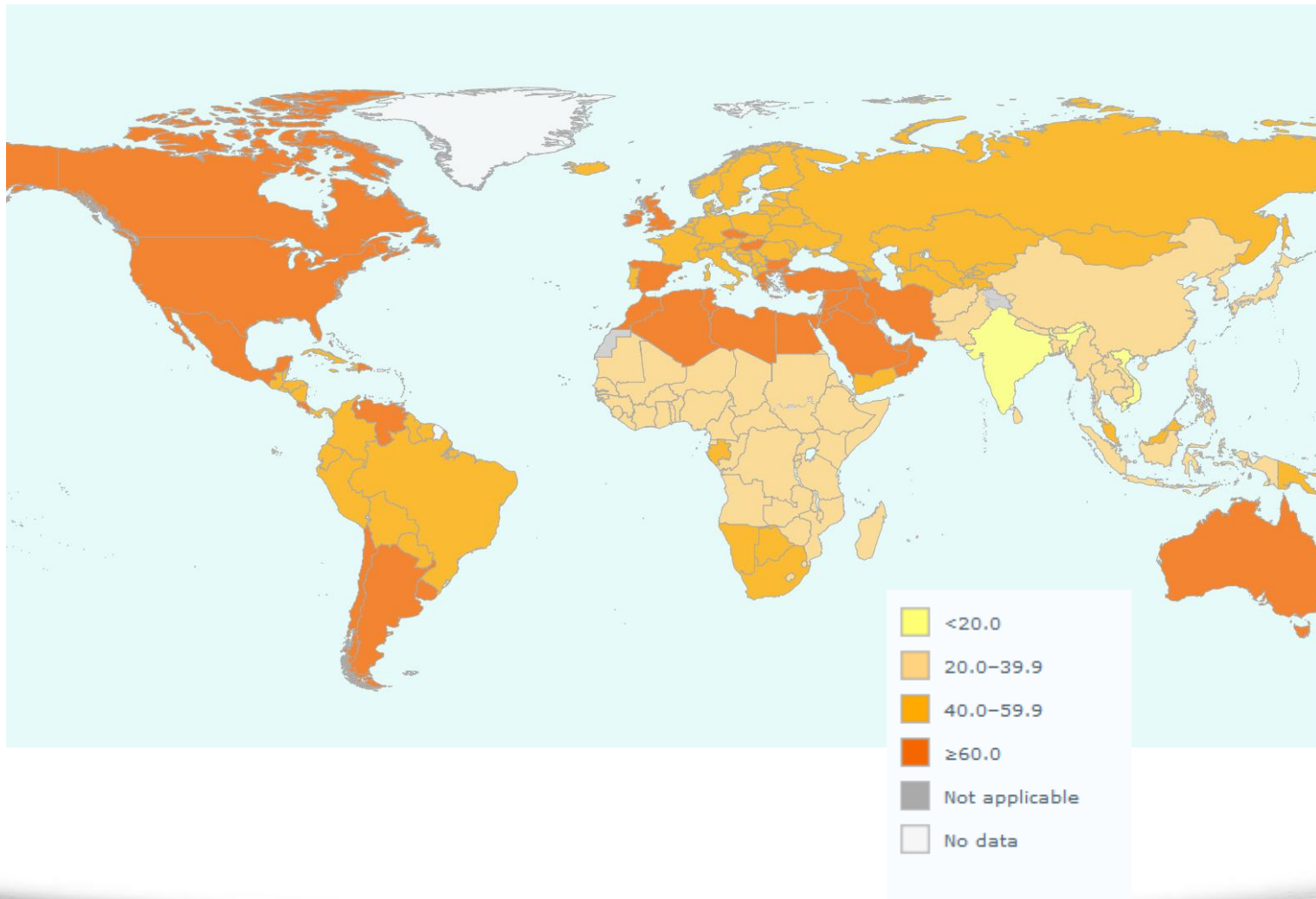
Uvod

- Prehrana je jedna od najznačajnijih odrednica zdravlja
- Prehrana je također rizični čimbenik kroničnih nezaraznih bolesti
- Postoji uska veza između prehrane i društvenih odrednica zdravlja

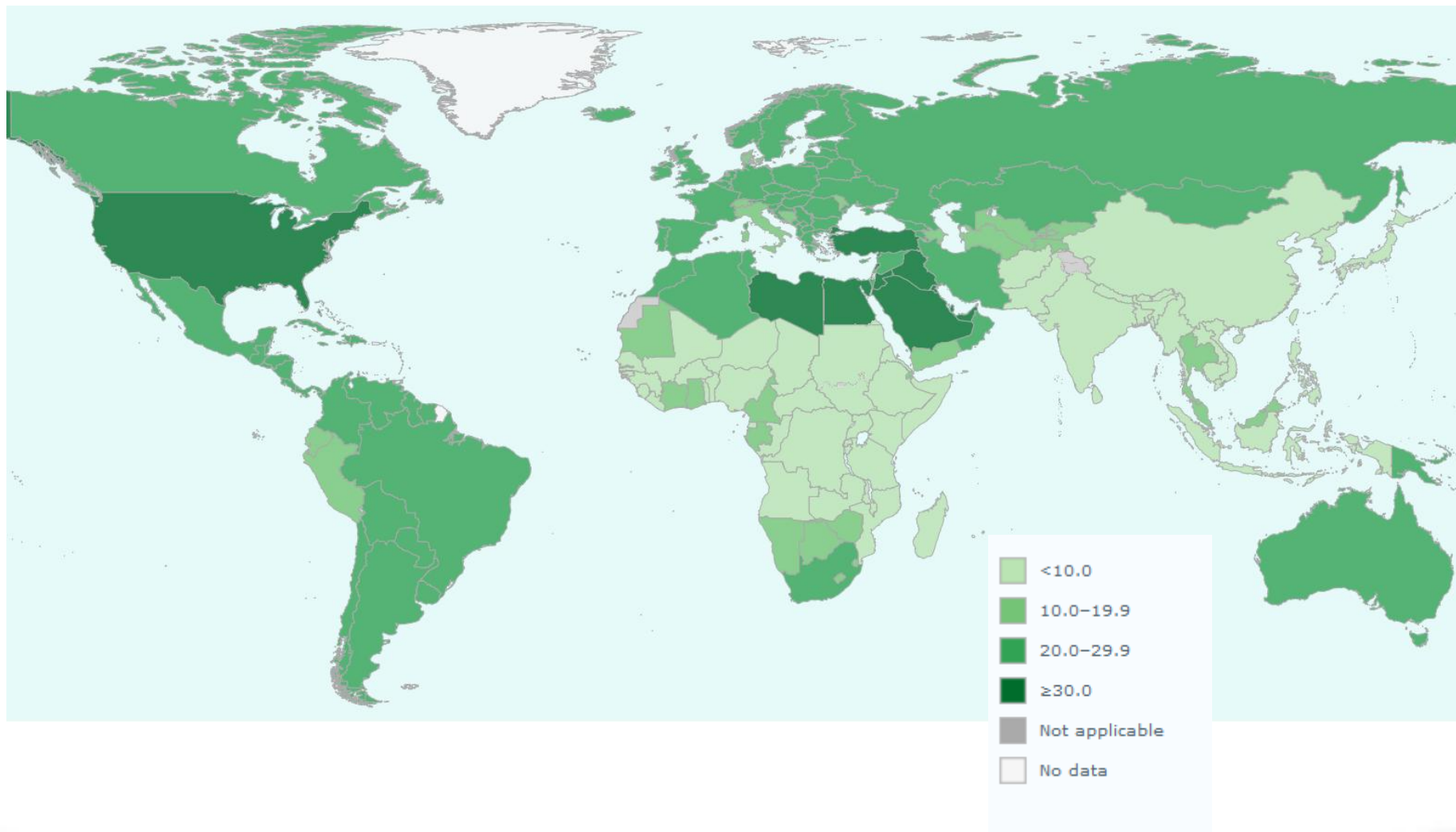
Društvene odrednice zdravlja

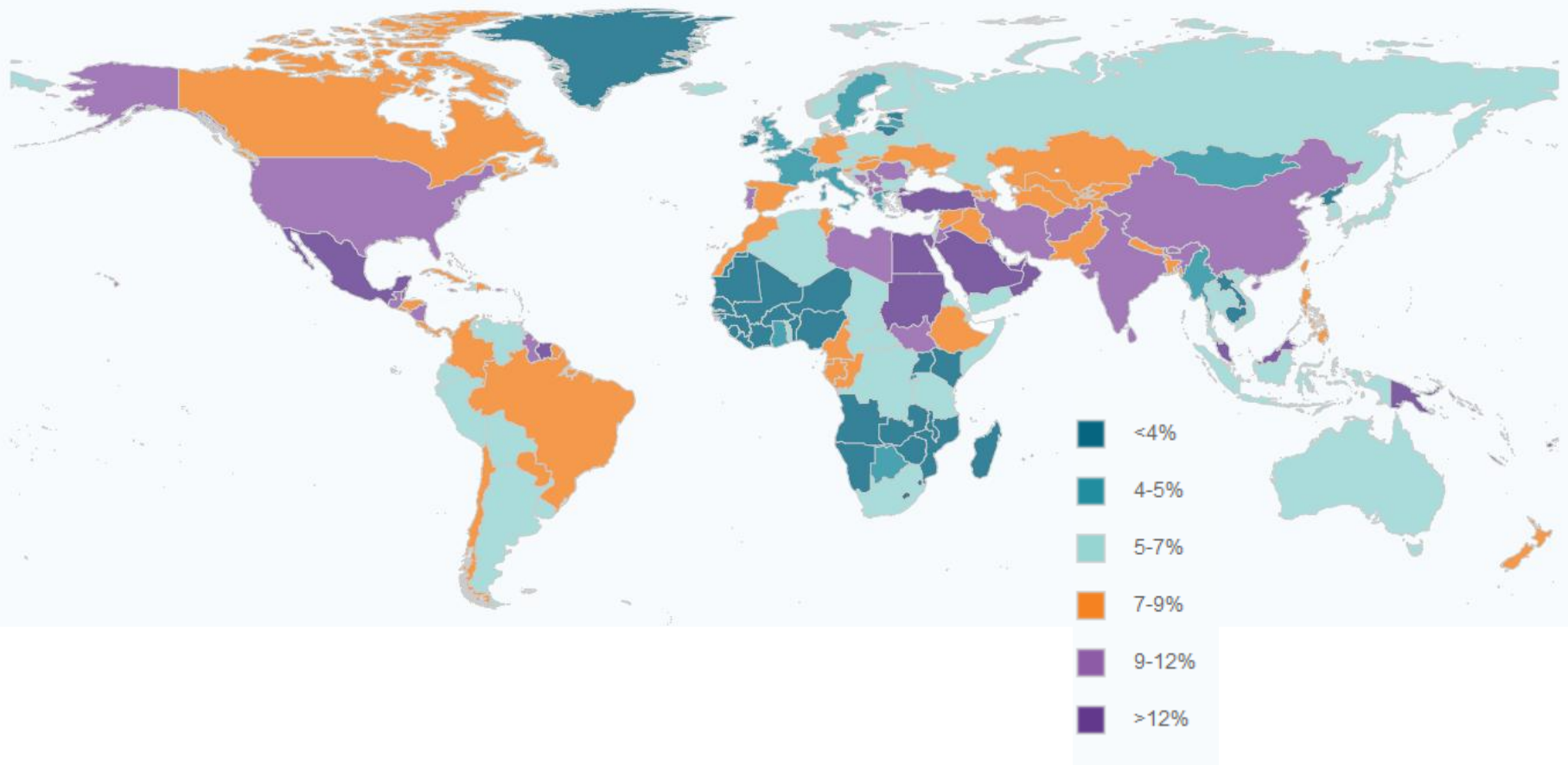
Prevalencija prekomjerne tjelesne mase kod odraslih

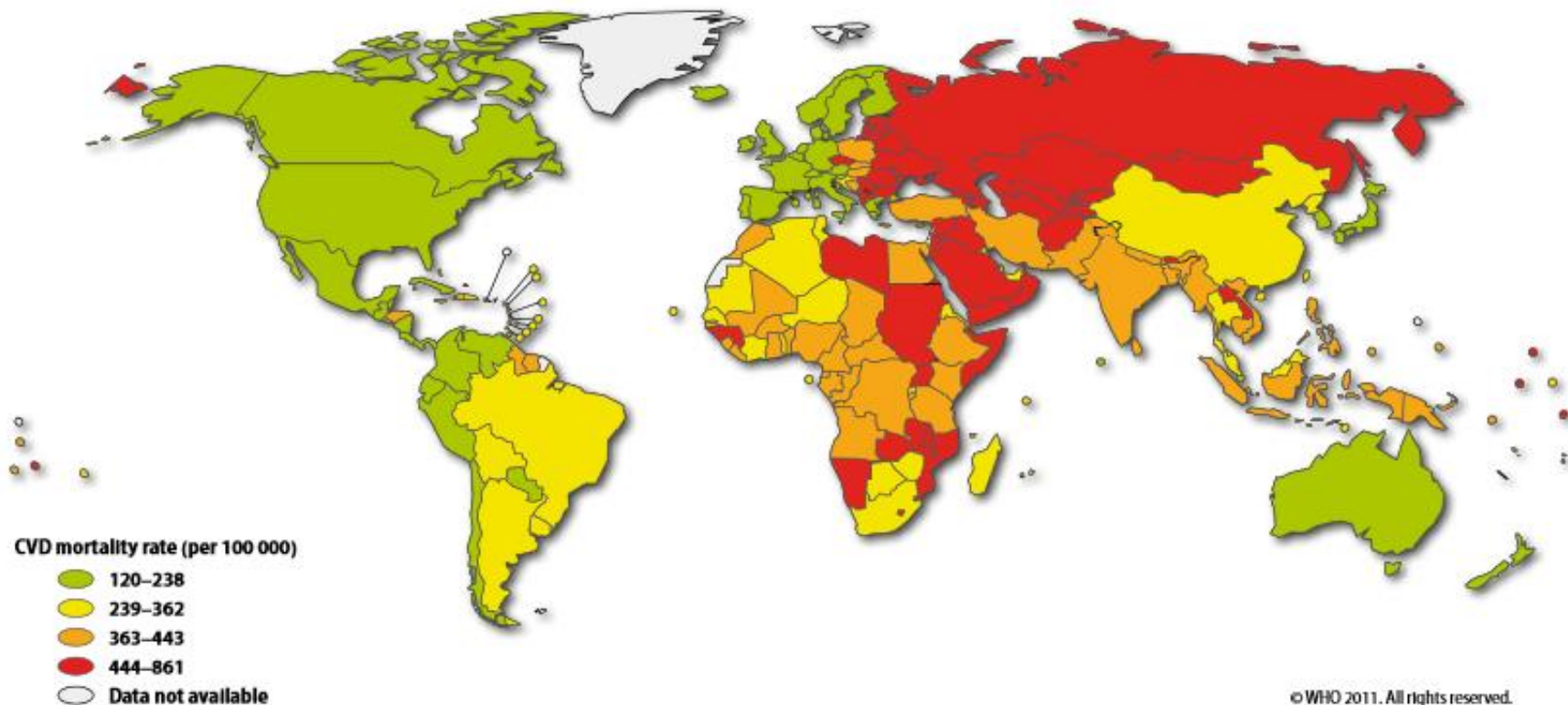
Prevalencija pretilosti kod odraslih

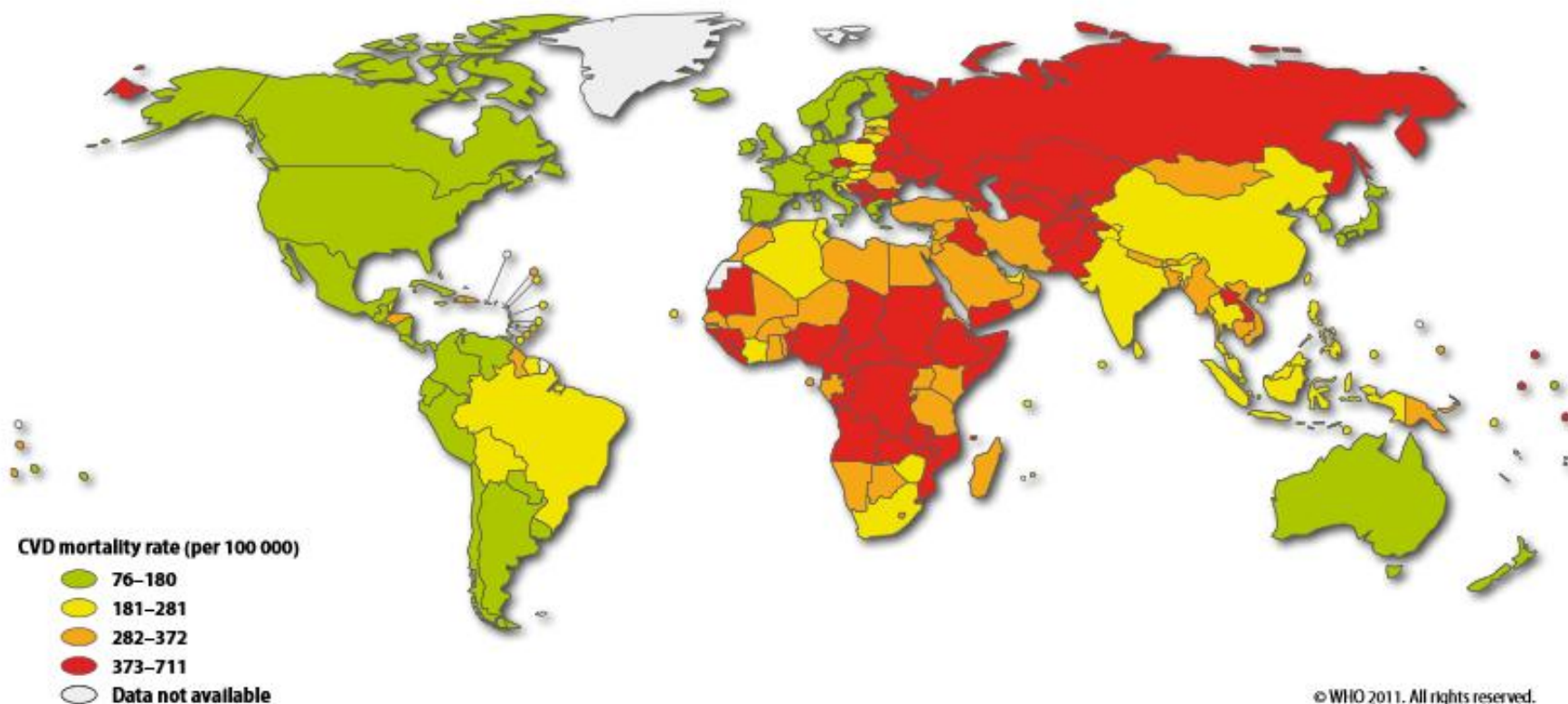
Prevalencija dijabetesa kod odraslih

Stope smrtnosti od KVB kod muškaraca

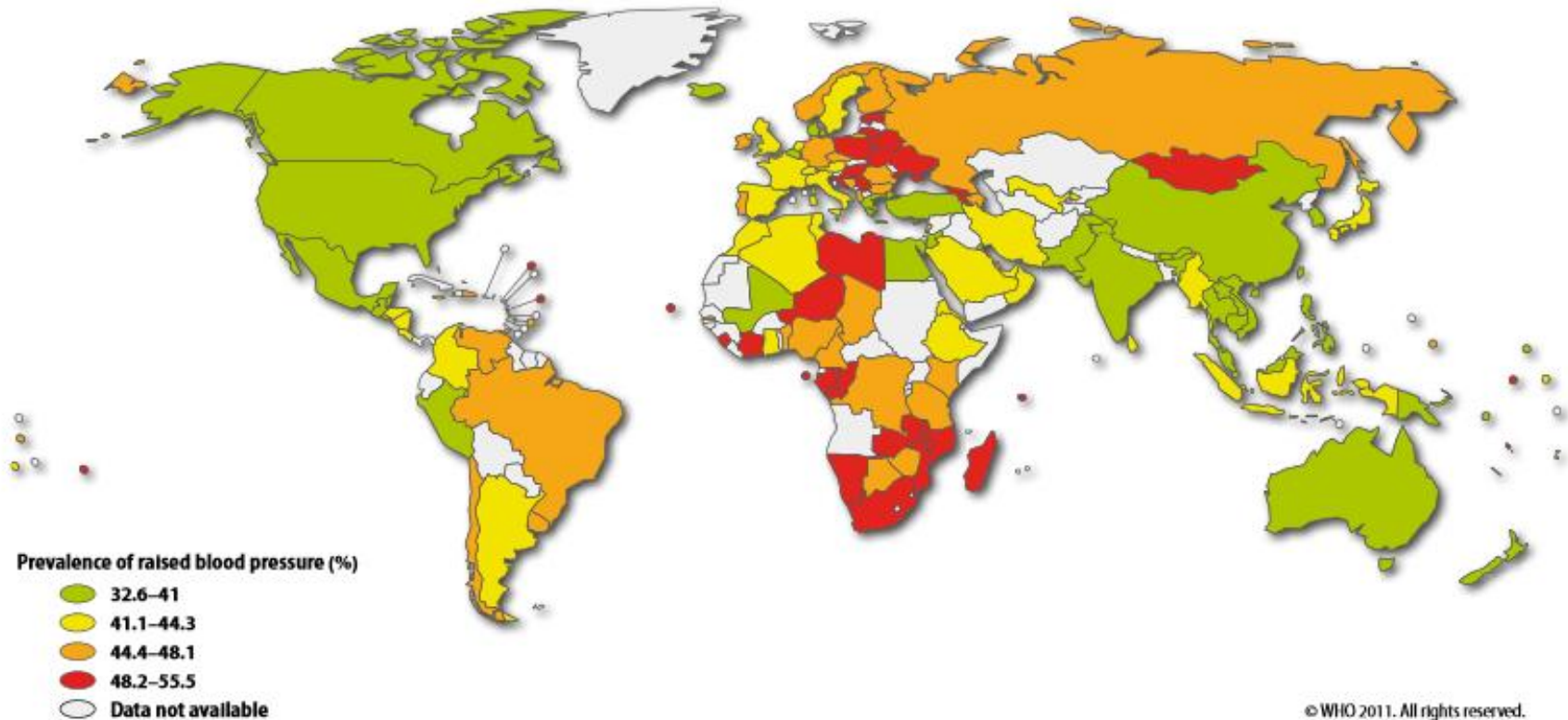

Stope smrtnosti od KVB kod žena

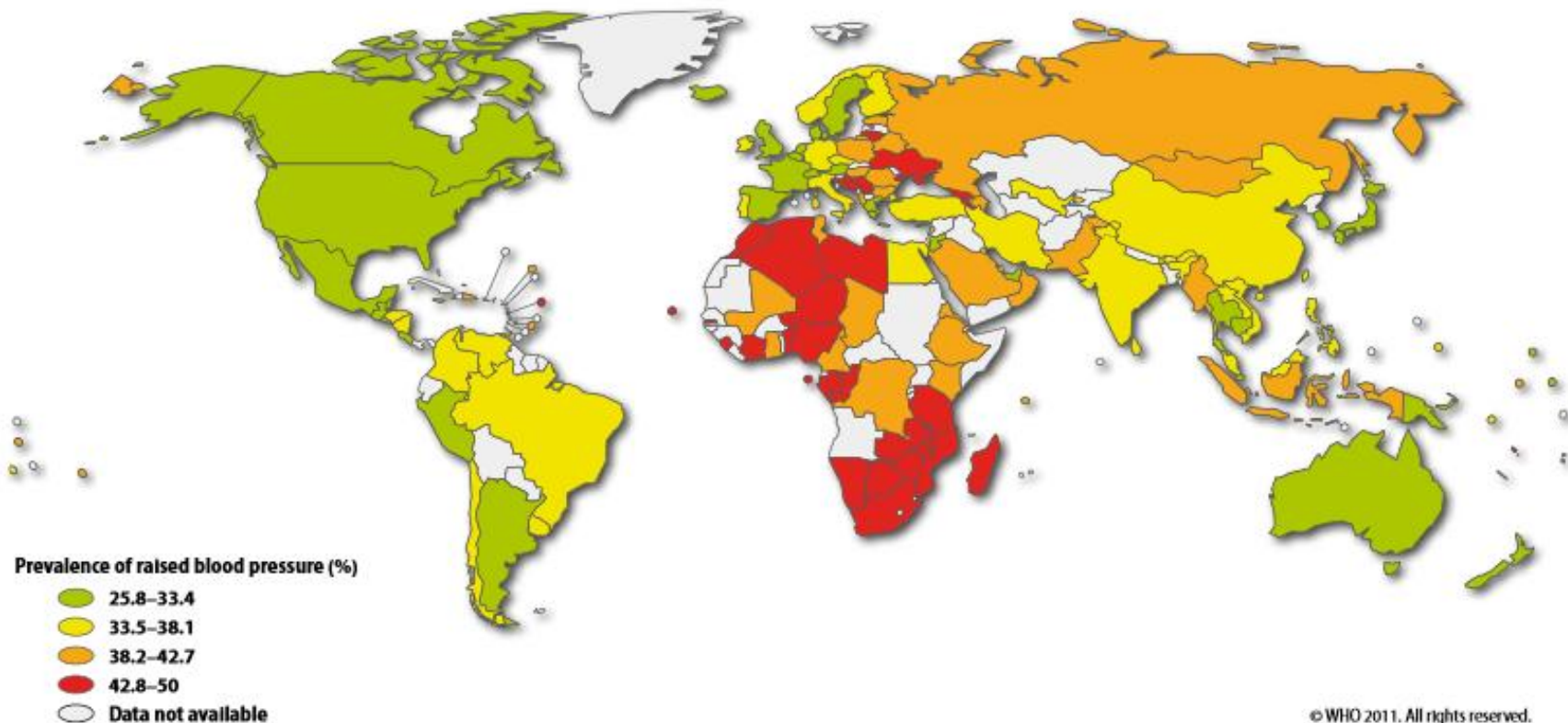

© WHO 2011. All rights reserved.

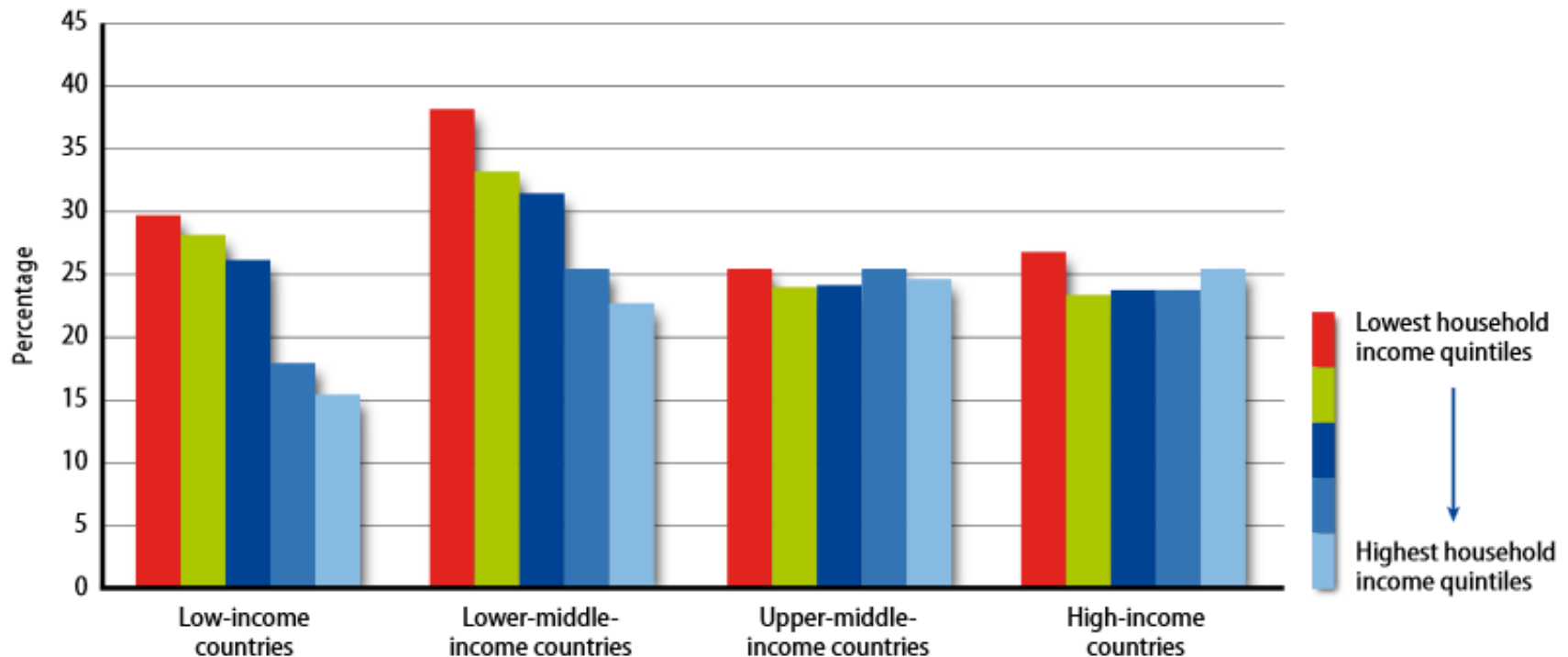
Prevalencija hipertenzije kod muškaraca

Prevalencija hipertenzije kod žena

Prevalencija pušenja prema prihodima

Povezanost društvenih odrednica zdravlja i bolesti

- Izbori koji ljudi čine vezano uz svoje ponašanje (pušenje, pijenje alkohola, tjelesna aktivnost, način prehrane) oblikovani su „mogućnostima” koje im društvo pruža
- Siromaštvo, niži stupanj obrazovanja te neplanska urbanizacija imaju negativan utjecaj na zdravlje kardiovaskularnog sustava
- Nepravedna raspodjela moći, novca te drugih životnih resursa povećava izloženost čimbenicima rizika za kardiovaskularne bolesti

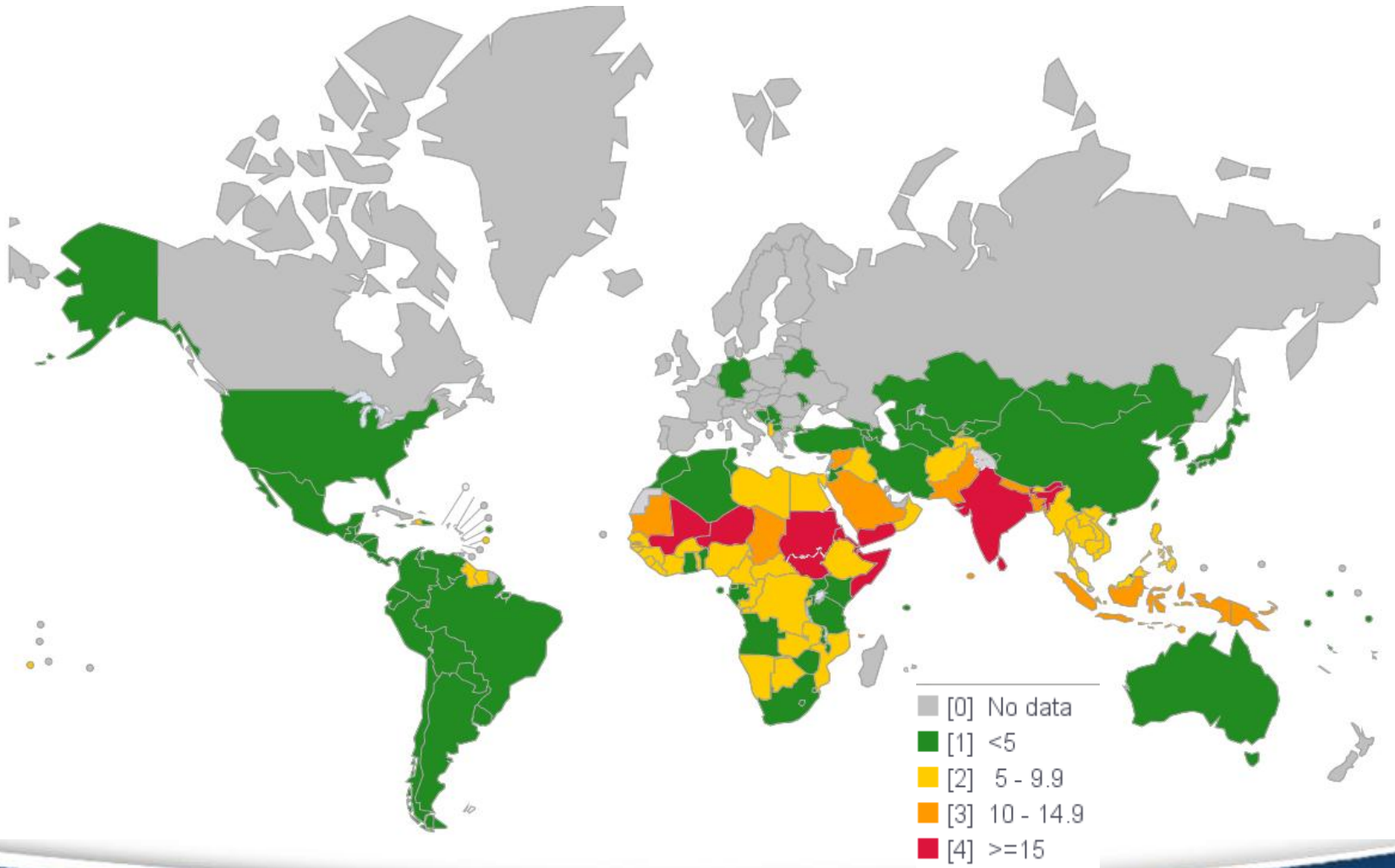
Povezanost društvenih odrednica zdravlja i bolesti

- Društvene nejednakosti u prekomjernoj tjelesnoj masi i pretilosti su posebno izražene, a posebno kod žena
- Žene nižeg stupnja obrazovanja imaju dva do tri puta veću šansu biti prekomjerne tjelesne mase nego li žene koje su visoko obrazovane

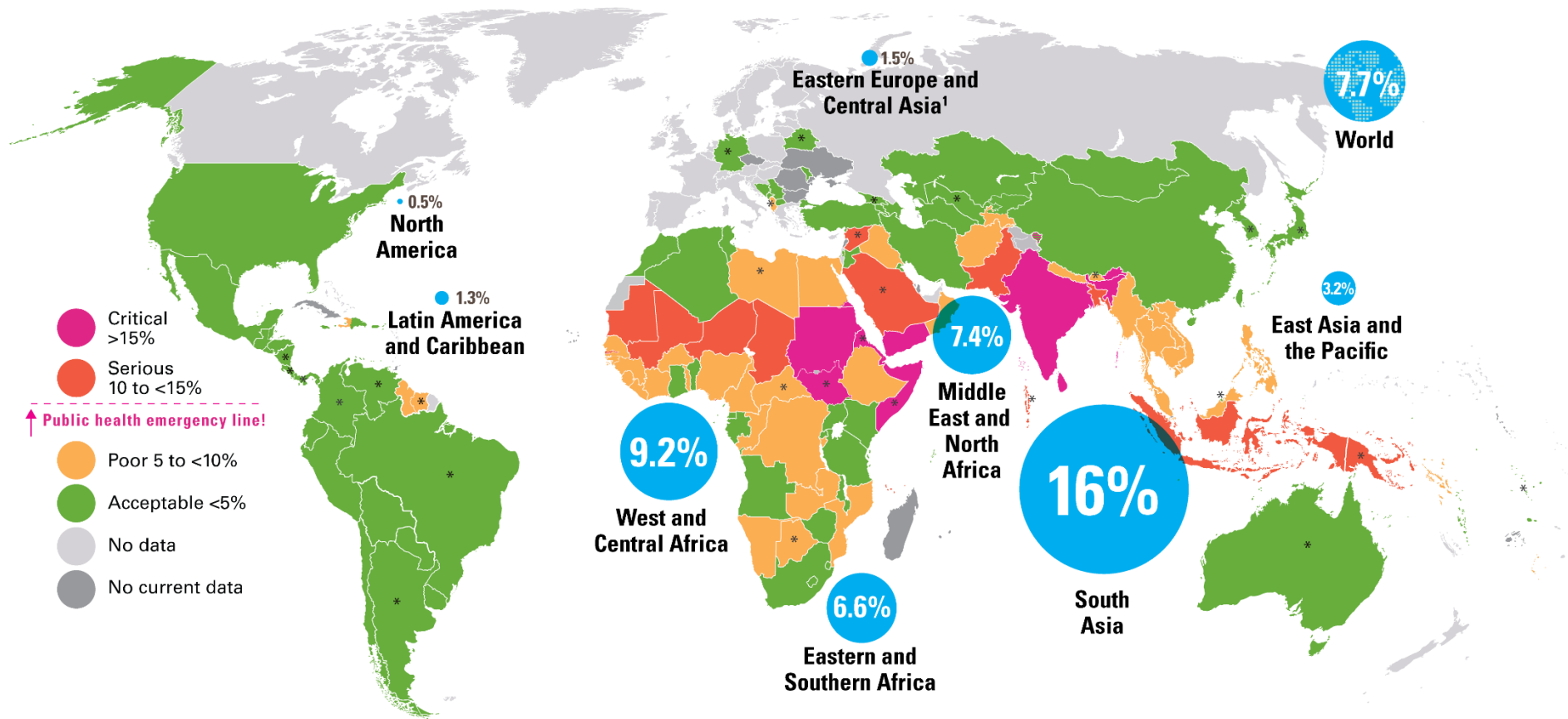
Povezanost društvenih odrednica zdravlja i bolesti

- Način prehrane razlikuje se među pripadnicima pojedinih socioekonomskih podskupina unutar populacija
- Osobe nižeg stupnja obrazovanja te osobe koje obavljaju niže plaćene poslove imaju lošije prehrambene navike te učestalije konzumiraju nutritivno manje vrijedne namirnice

Prevalencija pothranjenosti kod djece

Prevalencija pothranjenosti kod djece

Pothranjenost kod djece

- U 2016. godini globalno gledajući bilo je 52 mil. djece mlađe od 5 godina koji su bili pothranjeni, od čega 17 mil. teško pothranjeni
- Spomenuto odgovara prevalenciji pothranjenosti od 7,7 odnosno 2,5
- Više od 50% pothranjene djece te godine živjelo je u južnoj Aziji, a oko 25% u sub-Saharskoj Africi

Zaključak

- Socioekonomski status je glavna odrednica zdravlja u zemljama s visokim bruto nacionalnim dohotkom ali i u zemljama s niskim i srednjim bruto nacionalnim dohotkom
- Uravnoteženija prehrana kod osoba koje pripadaju višem socioekonomskom statusu jedan je od mehanizama koji objašnjava društvene nejednakosti u zdravlju

Zaključak

- Iako veliki dio stanovništva u svijetu i dalje živi ispod granice siromaštva te pati od pothranjenosti u mnogim zemljama s niskim bruto nacionalnim dohotcima, socioekonomski razvoj je često praćen prehrambenom tranzicijom koju obilježava odmak od prehrane bogate vlaknima žitaricama prema prehrani bogatoj mastima i šećerom

Zaključak

- Prethodno navedena promjena obično se prvo javlja u urbanim sredinama, gdje prevladava mali unos zdravih, cjelovitih žitarica te veliki unos masti, namirnica životinjskog podrijetla, šećera, prerađene hrane, kao i konzumacija obroka izvan doma u odnosu na ruralna područja

Zaključak

- K tome, prehrambena tranzicija općenito prvo pogađa osobe koje pripadaju višem socioekonomskom statusu, što je sukladno općenito višoj prevalenciji pretilosti kod osoba višeg socioekonomskog statusa u zemljama s niskim te srednjim bruto nacionalnim dohotcima

Zaključak

- Međutim, društveni obrazac prehrane može se preokrenuti s progresijom prehrambene tranzicije
- Naime, slijedom socioekonomskog razvoja neke zemlje osobe nižeg socioekonomskog statusa imaju tendenciju usvajanja loših prehrambenih navika što već sugeriraju prethodno pokazani podatci SZO

Zaključak

- Isto je vidljivo i iz podataka o smrtnosti od kroničnih nezaraznih bolesti koji ukazuju kako se 4 od 5 takvih smrti danas pojavljuju u zemljama s niskim te srednjim bruto nacionalnim dohotcima te se očekuje da opterećenje tim bolestima u spomenutoj skupini zemalja još više naraste u desetljećima koja su pred nama

Zaključak

- Slijedom svega navedenog jasno je kako je upravo promicanje uravnotežene prehrane na širokoj populacijskoj razini predstavlja prioritetnu aktivnost usmjerenu ka sprječavanju i suzbijanju pojavnosti kroničnih nezaraznih bolesti te kako je isto nadasve značajno s aspekta društvenih nejednakosti u obolijevanju od spomenutih bolesti

Zahvaljujem na pozornosti!

maja.miskulin@mefos.hr